

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP.

Megjelenik mindennap, a hétfői és ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Apáczai-utca 3. sz.

A lap szellemi részére vonatkozó közleményeket a szerkesztőség címére kérjük beküldetni.

Egy hasábos példány 5 kr. Hirdetés-bélyeg 30 kr.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézhetők.

LAPTULAJDONOS:

A SZENT LÁSZLÓ-NYOMDA-RÉSZVÉNYTÁRSASÁG.

FELELŐS SZERKESZTŐ:

DR. PERSZ ADOLF.

Előfizetési árak:

A kiadóhivatalban átvéve:

Egész évre . . . 6 frt — kr.

Félévre . . . 3 » — »

Negyedévre . . . 1 » 50 »

Egy hónapra — » 60 »

Helyben házhoz hordva:

Egész évre . . . 8 frt — kr.

Félévre . . . 4 » — »

Negyedévre . . . 2 frt — kr.

Egy hónapra — » 80 »

Vidékre postán szállítva:

Egész évre 10 frt — kr.

Félévre . . . 5 » — »

Negyedévre . . . 2 » 50 »

Egy hónapra 1 » — »

Egyes szám ára 4 kr

Fixa idea.

Ha az ember sokáig valamely eszmén vagy gondolon töprendekedik, lassankint meggyökzik benne az az eszme és megdönthetetlen igazsággá válik előtte, melynek támogatására mindent, még a történelmet is, értsük meg jól, a megváltoztathatatlan történelmet felhasználja,

Igy járt nálunk a szabadelvű párt a maga egyházpolitikájával, fántomul kiszemelte magának a kötelező polgári házasságot és a polgári anyakönyveket, és most abban a meggyőződésben ringatja magát, hogy mindent a legjobban intézett el, hogy jobban már nem is lehetett volna.

Először is figyelmen kívül hagyjuk, hogy a kötelező polgári házasság egyáltalában nem követelménye a kulturális haladásnak, mert még most is vannak a földünkön a kultúra igen magas fokán álló országok és nemzetek, melyek a kötelező polgári házasságra nem is gondolnak, annak behozatalára kísérletet sem tesznek, hanem továbbra is eddigi jogállapotukhoz ragaszkodnak. Másodszor feleledik, hogy a polgári házasság, ha egyáltalában van benne valami célszerűség, kötelező formája által és így kell, hogy elveszítse a szabadelvűség nimbusát, mert i m e v a n n a k olyan államok is, a hol a polgári házasságot össze tudták egyezni a vallás követelményeivel (Spanyolország, Románia, Anglia). Harmadszor pedig nem akarják belátni, hogy a kötelező polgári házasság behozatala által nem egyszerűsítik, hanem szaporítják a házasság jogi rendszereket, és hogy még tisztán a polgári házasság intézményének szempontjából sem érik el, a mit mindég hangoztatnak, t. i. a művelt nyugati államokkal és nemzetekkel való homogenitást a házasság kötés terén, mely korántsem mindenütt kötelező, hanem hol fakultatív, hol szükségképi (mint Ausztriában is); de akkor hát mire való volt ilyen kétes értékű intézmény kedvéért szakítani

nemzeti multunkkal és elhínteni a vallási torzsalkodás és békétlenkedés magvait?

Igen, csak hogy mi bornist katolikusok vagyunk okai annak, ha a polgári házasság intézményében szakítást látunk nemzeti multunkkal, hiszen mi még a történelmet sem értjük meg, nevezetesen nem értjük meg, sőt egyenesen félreértjük szent István királyunk emlékének jelentőségét és szellemét, mert ha megértenők, úgy mondja a kedves félhivatalos augusztus 20-án megeresztett vezércikkében, akkor nem volna szabad arról megfeledkeznünk, hogy az a végtelenül bölcs király a *haladás embere volt*, a k^o felfogta, hogy a kor szünetlen s gyors haladásával élesíti és tartja fenn az emberiségben a fejlődés erejét s hogy a ki útját állja, azt szétmorzsolja, örök időkre megsemmisíti; ő képviselte abban a korban a szabadság és a fölvilágosodás magasztos elveit és sokkal bölcsőbb volt, sem hogy azt tette, hogy az ő korszakával a haladás megszakad s az örök stagnáció következik. Aztán jóakarattal azt tanácsolja, hogy csak támogassa az egyház a nagy reform kerüsztyulvitelében az államot s meglátja, vezér maradhat, mint eddig volt.

Ime idáig jutottunk, a magyar államot keresztény alapon felépítő első nagy királyunknak is érvül bizonyítékul kell szolgálnia a polgári házasság és felekezeti nélküliség intézményeinek igazolására!

Arra ügyet sem vetnek honboldogító referenseink, hogy a *kereszténység* reprezentálja az emberiség történetében az igazi haladást a pogánysággal, sőt még a mozaizmussal szemben is, következésképpen a keresztény alap elhagyása ismét pogányságba dönti a nemzetet, a mi nem lehet haladás, hanem csak visszaesés. S ha Szent István ma élne, semmiképp sem deszonálná önmagát, mint a hogy a félhivatalos fejtegeti.

Azt nem tilthatja meg nekünk senki sem, hogy legdrágább kincsünk, semmi-féle arannyal föl nem mérhető ősi valóságunkat féltve az új intézménytől nem-

csak aggodalmunknak adunk kifejezést, de ama reményünknek is, hogy aggályaink megvalósulása esetén ismét visszatérjünk a régi kipróbált alaphoz. Sőt erős a hitünk, hogy Isten sokszor a rosztat is jóra fordítja, hogy ideig-óráig el is nézi az emberek tévedéseit, kik azután annál nagyobb buzgósággal fordulnak Hozzája, hogy ballépésökért vezekelve boruljanak le előtte.

Értekezlet az egyházpolitikai törvények végrehajtása tárgyában.

Laptársunk a *Nemzeti Ujság* legutóbbi számában az alábbi közleményt hozza:

*

Bánffy báró miniszterelnök, mint megbízható forrásból értesülünk, a mai napra a fővárosba rendelte az összes főispánokat s a hol ezek akadályozva voltak, az alispánokat, hogy megállapítsa velök a módokat az egyházpolitikai törvények végrehajtása ügyében.

Csodálatos, hogy a kormány még mindig arról tanácskozik, a mivel már régen tisztába kellene lennie.

A felrendelt főispánok és alispánok a miniszterelnök elnöklete alatt ma délután hosszabb értekezletre gyűltek egybe, melyen kívül jelen volt még Perczel Dezső belügyminister és Latkóczy államtitkár is.

Hogy a sokfejű értekezlet minő megállapodásra jutott, nem tudjuk, valamint azt sem, okosabb lesz-e a miniszterelnök ur a beadott tanácsok következtében az ügyre vonatkozólag, de ez majd úgy is ki fog derülni, ha a törvények végrehajtása megkezdődik.

A pénzügyminiszterium a vallás-erköles szolgálatában.

A pénzügyminiszterium a következő érdekes kérdésben kérte ki a kultuszminiszterium véleményét: Egy délvidéki községben a fogyasztási és italadók beszedési jogát a kincstár három évre bérbe adta. A bérlők most aziránt folyamodtak, hogy mentessenek fel szerződési kötelezettségük alól, mert a község lakosságát a templomban megeskettette arra, hogy három évig semminemű szeszes italt nem fognak fogyasztani. A bérlők most attól tartanak, hogy eme fogadalom következtében meg fog szünni a szeszes italok fogyasztása s így az ital- és italmérési adókat be nem szedhetik. *A görög katolikus lelkész cselekményének indító oka az hogy a szegény nép az iszákosságtól leszok-*

tattassék. Ez mindenesetre elismerésre méltó törekvés, de miután a népek megeskete a kincstár jövedelmét károsítja, a pénzügyminisztérium a vallás- és közoktatási minisztériumtól véleményt kért arra nézve, hogy megengedhető-e, hogy a lelkészek a templomban ilyen esküt kivegyenek s miután nem szenved kétséget, hogy sokan lesznek, a kik az esküt nem fogják megtartani, vajjon vallás erkölcsi szempontból az ilyen eskü nem káros hatású-e, amennyiben nyilvánvaló dolog, hogy az ilyen fogadalom megszegésére sok alkalom kínálkozik.

Minő gyöngéd, lelkiismeretűk lettek egyszerre a pénzügyminisztériumban!... Persze, mert az állam jövedelméről van szó, melynek érdeke, hogy minél több fogyjon el abból a testet-lelket ölt szeszből, mert különben nő a a deficit eltérítésében, mint nagy (?) elődje Wekerle!

Arra azonban nem gondol a nemes minisztérium, hogy a pálinka-ivás tulságos elhanyagolása által a szegény nép anyagilag és szellemileg tönkre megy, s csak a lelketlen kufárok gazdagodnak meg a pálinka révén a szegény nép véres verejtekéből. Ilyenkor nincs scrupulusa!

Hja! az állam érdeke még a polgárok tönkretétele útján is előmozdítandó! Liberális gondolkodás!

A belgiumi iskolai törvény.

A belgiumi hitvallásos iskolai törvényjavaslata szenátusban tárgyalás alá került.

Mindenki kétségtelennek tartja, hogy a szenátus rövid idő alatt fog végezni a törvényjavaslattal, melyet nagy szótöbbséggel fognak elfogadni. A legutóbbi ülésben, a tárgyalás kezdetén, felolvasták Villems szenátor levelét, melyben ez kijelenti, hogy a kormányt abban a politikában, melyet most követ, nem támogatja s ez okból szenátori méltóságáról lemondani kénytelen. Különben igen érdekes tudósítás érkezik a hitvallásos iskolatörvényjavaslathoz a szenátusban való tárgyalása alkalmából, mely nem mond kevesebbet, mint azt, hogy a szociálisták és liberálisok már ismét eszokolóznak. Hát hiszen majd összevesznek ismét, hogy újra kibékülhessenek. Szól pedig ez a hamisítatlan liberális forrásból származó tudósítás következőleg: »Mindinkább nyilvánvalóvá lesz, hogy ez új iskolatörvény szoros szövetségbe hozza a szociálistákat és liberálisokat. Tegnapelőtt este a

brüsszeli szociálisták helyiségében nagy gyűlés volt, amelyen van der Velde hosszú beszédben fejtegette a szociálisták és a progresszisták egyesülésének a szükségességét. Nagy tetszéssel fogadták a szónok ama kijelentését, hogy a választócéduzával jobban lehet forradalmat előidézni, mint a fegyverrel, nekik arra kell törekedniök, hogy a katolikusokat eltávolítsák a kormányról. A szociálistáknak, hogy kormányra juthassanak, együtt kell működniök a liberálisokkal antiklerikális törekvéseikben. A gyűlés azután ilyen értelemben határozott is. Csak hogy a belga nép már nem ül fel nekik többé!

Lapszemle.

Budapest, 1895. aug. 21.

A »Magyar Állam« a jövő ülés munka-programjáról cikkeznek. A ministerek újra együtt vannak s fő a fejük a sok restancziától. Sok bajt okoz az állami anyakönyvvezetők kinevezése és rendezése, mert sok anyagi áldozattal jár, s bebizonyul, a mitől féltünk, hogy az előirányzatot felülmulja. Alkossa meg a kormány az új választási törvényt, amire nagy szükség van, mert a mostani törvény mellett a kormány könnyen kijátszhatja a választókat.

A »Hazánk« abból az alkalomból, hogy Buriát a sofiai bulgár ügyvivőt hivatalából elhelyezik, ismét a bulgár állapotokkal foglalkozik, melyek jelenleg Bulgáriára kedvezők. Boris herceg még nem tért ki vallásából, mert a fejedelem még mindig fél, hogy a kibékülés Oroszországgal csak látszólagos.

A »Magyarság« A szerb patriarchatusnak áthelyezését Budapestre, melyet a bécsi lapok közölnek, nemzetiségi szempontból igen praktikusnak találja, mert így a központ erősen beavatnának a magyar áramlatba, az ő nap-tárt is könnyebben elvetnék s elfogadnák a Gergely felét s a szertartásuk is magyarosodnék, mint a felvidéki ruthéneké. Az áthelyezést semmiféle törvény nem akadályozza, mert ez egyház sorsáról, kevé kivétellel királyi rendelet útján intézkednek.

A »Pesti Hírlap« a nagymamával (Klementin) hercegnővel foglalkozik, ki a legnagyobb bizonytalanságban lavírozva nem tudja magát elhatározni, vajjon Boris herceget az orosz hitre átkereszteltesse-e. Habár az egész családnak óhítú vallású tagja még eddig soha nem volt, szívesen hozná meg a »nagymama« eme eskély áldozatot, ámde attól tart, hogy

az orosz kegyet később talán elfogja veszíteni s így »a partie visszamegy«, ő pedig a kis Borissal hopton marad s újból keresztelőt kell tartani.

A »Nemzet.« »A világ termése« cím alatt vezérezikkeznek, és a magyar földművelésügyi minisztérium által összeállított termés statisztikai adatokat üdvözli, melyek hivatva vannak a világ termés eredménye iránt eddig-élé létező bizonytalanságot eloszlatni. Ezen adatok bár nem is mutatják az általános mezőgazdasági válság megszűntét, alapos reményt nyújtanak azonban egy kedvező kibontakozásra.

A »Pesti Napló.« »Őszől tavaszig« az országgyűlés munkarendjéről ír, melyből megtudjuk, hogy első sorban is az egyházpolitikai törvények befejezése fog előtérbe lépni, azután pedig a budgetjognak 1896. évre elengedhetlen gyakorlása következik, mely a »kuriai bíraskodás választási ügyekben« és a »közigazgatási bíraskodás« szervezését öleli fel. Több aktuális tárgy a munka programba nem lett felvéve.

A »Budapesti Hírlap.« »Budapest a millenium előtt« című cikkében élesen kikel a házbérek abnormalis felemelése és a különböző cikkek megdrágítása ellen. Félőnek tartja, hogy ha a kiállításra ily mérvben és irányban készülnek, el lehetünk készülve, hogy a kiállítás sikerülni nem fog, mert a szerfelett nagy drágaság a látogatókat, visszariasztja, nem akarván magukról a bört lenyúztatni.

A »Nemzeti Ujság.« »A béke« cím alatt vezérezikkeznek és utal azon körülményre, hogy Romániának a hármasszár szövetségben történt csatlakozása Oroszország harezí kedvé nagyon lelohasztotta, mert ama törekvése, hogy a hármasszövetséget gyengítse, nemcsak kudarcot vallott, de sőt ezen felül ép az ellenkezőt, vagy a szövetség erősödését vonta maga után.

A »Magyar Hírlap.« »Egy lutri helyett kettő« ezímen kimutatja, hogy a kormány a kis lutri eltörlése helyett még egy másik hasonnemű játékot szervezett a milleniumra, az osztály-sorsjátékot. A pénzügyminiszter csakis azt az 1000.000 frt hasznat tekintette, mely a kiállítási alap javára befoly, de azt nem, hogy emellett 14000000 frt többnyire külföldi üzerek zsebébe kerül s a nép kebelében a játékszenvedély mennyire fellendül.

Az »Egyetértés« anyakönyvvezetők kitanításáról cikkeznek. A felügyelőknél nincs sok dolog, mert magas intelligenciájuknál fogva

A „TISZÁNTUL“ TÁRCZÁJA.

Tanulságos történet.

— A »Tiszántul« eredeti tárczája. —

Írta: Kines István.

Dienysiosz zarnokról mondják, hogy nem bizta borbélyra a nyakát, miután a kés, ha más kezében van, mindenhogyan veszedelmes fegyver.

Nekem ugyan semmi okom az ilyen fegyvertől félnem, mert manapság közönséges ember nyakán nem igen szokás a beretvákát vásítani, hanem azért mégis csak magam borotválkozom. Pedig hát Isten látja lelkemet, nem muszájból teszem. Éppen ellenkezőleg. Nemhogy kénytelenségből adtam volna fejemet arra a mesterségre, hanem igenis haragosakat is szerettem magamnak általa. Az utczán egyetlen borbély nem köszönt. Hitvány embernek tart valanennyi.

Hm. Pedig igazságtalanok velem szemben, nagyon igazságtalanok. Volt idő, mikor kezembe nem vettem volna egy kést, ha mindjárt a fél vármegyét adták volna is hegyibe. Mert hát az a szerszám átkozottul éles portéka lehet. Ha az az ember fia torkának neki fut, akkor biz Isten legyen annak kegyelmes ezen a világon. Én legalább soha nem bízom a kezemben.

S hogy mégis mindannak daczára kollyzóba kerültem a borbélyokkal, annak oka egy történet. Mondom, egy egyszerű történet.

Paptól hallottam, püspök szerepel benne: semmi jussom tehát, hogy ahhoz egy árva szót

hozzátégyek, vagy belőle elvegyek. Ugy mondom el, amit hallottam.

Az Urnak ezernyolczszáz és nem tudom már bizonyosan hányadik hetvenes esztendejében történt. Szabó Imre volt akkoron Szombathelyen a püspök s Szájbély Gyula a mostani országgyűlési képviselő Rohonczen a földesur.

Történt vala pedig, hogy Szabó Imre megindult a székesfővárosából és stáncziót tartott Rohonczen. A hívek kitétek magukért, banderiummal s kölyökágyu-durránásokkal fogadták a népszerű egyházfőt.

Minden a legnagyobb rendben folyt le, még a vacsora is a földesurnál. A szellemek órája oszlatta csak szét a jókedélyű fiatal és öreg urakat.

Szépen elszereződtek a Batthány primás által török foglyok építette rengeteg kastély szobáiba. Ott még egészségi szempontból hálókabátban és papucsban vagy egy órát föl alá sétáltak, hogy lefeküdtek, ismét egy óráig ijeszgették folytonos hanykolódásokkal az álmat — azután elaludtak alaposan. Talán belealuszának a reggelbe, ha a rohonezi trombitások másképpen nem határoznak.

Hanem ezeknek szerencsére jó gondolatuk támadt. Mikor a nyári hajnal a köszegi hegyek ormain fölütötte pirkadó fejét, arra az egész banda már glédában állott a kastély előtt.

Mindegyik öreg lélekzetet vett s azután egyszerre egy belefújtak a trombitájukba, hogy a gyanutalan alvók egymásután ugráltak ki az ágyukból. Arra a trombitálásra a háromnapos halott is megébredett volna.

És azok lenn fújták teli tüdővel. Dupla buzgóság dolgozott bennök. Tudták, hogy ez egyszer püspöknek fujják. Kihuzták nagy másfél órát walzerba gyurt szimfoniákkal s azután nyugodt lélekismerettel haza származtak.

Alvásról természetesen szó sem lehetett már. Mindenki ébren várta, mikor fog a püspök a napi teendők irányában disponálni. Legtürelmetlenebb egy prépost volt — ki nekem ezt elmesélte — nem tudván, mibe kapjon, fogta magát s künn a kongó folyosókon járt föl alá.

Egyszer csak megnyillik mellette egy ajtó.

A püspök dugta ki a fejét rajta. Oda szólt a prépostnak.

— Borotválkozni szeretnék, készítsen egy borbélyt.

— Parancsára, méltóságod, — volt a válasz s a prépost megindult.

Az inasok szobáját kereste. Találomra kezdett dörömbölni egy ajtón. Rosz helyen járt, mert az inasok helyett maga Szájbély szólt ki:

— Ki az? mi baj?

— Megbocsát, nagyságod, hogy zavarom. Az inasokat keresem: a püspök borotválkozni akar.

A következő pillanatban megnyílt az ajtó s a földesur ijedt arccal meredt ki hálókabátosan rajta.

— Mennyei armádiák! volt minden, a mit mondott:

Most meg a prépost kérdezte:

könnyen beleélik magukat hivataluk pontos teljesítésébe. Több bajt okoz az anyakönyvvezetők betanítása, kiknek működésüktől sok függ, hogy e törvény, mely a nép kebelében bizonyos visszatéttséssel találkozók, türethető legyen.

»Mit akar a néppárt?«

II.

Lapunk Szent István-napi számában megkezdjük a fennebbi cím alatt megjelent röpiratból vett mutatványok közlését, bizonyítékul annak, milyen alaptalan és czélzatosan igazságtalan az a kritika, melyet a liberális sajtó ama röpirat fölött gyakorolt, s beigazolásul annak, hogy a benne foglalt dolgok, bár egyszerűen előadvák, komolyan figyelembe veendőek.

Ime a mutatványok folytatása:

*

Hát az a vám-politika micsoda?

Minden országnak jussa van arra, hogy bizonyos árucikkeknek az országból való kivitelét, vagy oda való behozatalát megengedje, vagy megtiltsa, vagy legalább is megnehezítse azzal, hogy a szállítványokra bizonyos adót szab, melyet vám-nak nevezünk. Ezzel a vámmal lehet ártni, meg lehet használni is a földművelésnek.

Például, ha Magyarország az idegen országokból behozott gabonára métermázsánként kivett, átlag 1 frt 80 krnyi vámot a romániai gazdán is megvonná, annak akkor abból a 6 frtból, a melyet buzájáért Budapesten kap, nem maradna több, mint 4 frt 20 krja, a melyből még le kellene vonnia a szállítás költségeit is, s így oly keveset kapna az a jószágért, hogy elmenne a kedve idejönni, hanem vagy otthon maradna, vagy más országba menne buzájával; s akkor nem a románait, hanem a mi aczélos buzánkat kellene a budapesti molnár uraknak illendő áron megvenniök, míg most az a gazda nyakán marad, ha csak potom áron el nem vesztegeti. Itt tehát elvesztjük a vámon, a mit nyernénk a révén.

Vegyünk más példát. Ha a magyar buzát megveszik pl. Franciaországban, métermázsánként, mondjuk 11 frtért, de ebből, míg odaér, kell fizetni 3 frtot szállításra, 2 frtot meg vámmra, marad a gazdának sovány 6 frtja. Itt tehát a vámon is, a révén is vesztünk.

Mit követelünk tehát erre nézve? Azt, hogy az országgyűlés úgy szabja meg a vámtételeket s úgy törekedjék megkötni a szom-

széd országokkal a vámszerződéseket, hogy az idegen termelés el ne nyomja a mienket, és hogy a gazdának — a termény értékén felül — fáradságára is maradjon egy-két garasa, melyből adóját fizethesse, gyermekeit neveltethesse, s mindazokra, mint magára agghasson néhány ruhadarabot, hiszen a magyar gazda, a magyar termény fizeti az adót, s nem az az idegen, a melyet a nyakunkra hoznak.

Azt is követeljük a kormánytól, hogy ne engedje az országot elárasztani olasz kerti lőrökkel, vagy akár német, akár magyar csinált borokkal, mert ha azok miatt azután nem bírjuk a saját jeles borainknak illendő árát megkapni: a drága szőlőtermelés, az új ültetések s egyéb e nemü tengernyi költségek tönkre teendik a szőlős-gazdákat egészen.

Ezt nevezzük *vám-politikának*.

Hátra van még a *forgalmi* politika. Mi ez?

A gabonának és egyáltalán a föld terményeinek árára nagy befolyással van az, hogy mennyibe kerül azok szállítása. Minél olcsóbb és minél közelebb van a vasut, a melyen a szállítás történik, annál többje marad a gazdának a jószág árából.

Epen ezért követeljük, hogy ne csak a »kormányparti« vidékek kapjanak vasutat, mint az eddig történni szokott volt; továbbá, hogy ne a »szabadelvű« képviselőknek és egyéb hasonszőrű uraknak adja a kormány a vasuti engedélyeket, kik azután azokat 100, 200 ezer forintokért adogatják el másoknak; és végül, hogy az állam ne vegye meg a közelségi forgalmon azt, a mit a távolságin a gazda kárára veszít, hanem szállítson olcsóbban ennek is, hogy mindenki megélhessen, a ki fáradságát és dolgozik e hazában.

Nem akarjuk ez által azt mondani, hogy a kereskedelmet elhanyagolja, vagy elnyomja az állam. Nem; védje, pártolja ezt is, csak ne a gazda rovására.

Ezt értjük a *forgalmi-politika* alatt.

Korteskedő járásbíró.

— A »Nemzeti Ujság« után. —

Megbotránkoztató dologról veszünk hírt a nyárádszeredai választókerületből. Ebben a kerületben, bár — ha csak valami nem várt eshetőség közbe nem jön — még jó messze vagyunk a képviselőválasztástól a kormánypart már teljes erővel megkezdte a korteskedést. Ahhoz ugyan már hozzá vagyunk szokva Magyarországon, hogy a közigazgatási tisztviselőket főispáni kommandó szóra kiparancsolják kormányparti korteseknek, hanem a mi

is volt annyi esze, a miért terminust kért magának.

No de végre mégis csak hozzá kellett fogni a dologhoz. Hozzá is fogott. Nem szaporítom tovább a szót, a zsidó asszony becsülete legyen mondva, fölségesen megborotválta a püspököt és Szabó Imre egy aranynyal honorálta a fáradságát.

Eddig az elbeszélés. Vonja le kiki belőle a tanulságot. Én legalább levontam — azért nem köszöntenek nekem a borbélyok és tartanak hitvány embernek.

A p r ó s á g.

Egy gazdag, de fősvény embert misem boszantott inkább, mint ha hallotta, hogy ismerősei közül valaki örökölt. Egyszer haragjában így kiáltott fel: »Tudom, hogy ha a pokolban minden ördög meghalna, még egy pár szarvat se örökölnék.« — Fiatal, csinos felesége erre így vigasztalja az öreget: »Ugyan édesem, légy megelégedve azzal, amid van.«

Másként volt az régen. Az anya: Hát a Katia visszaküldte a jeggyűrűjét? Mondhatom, az én időmben nem így volt. Akkoriban az eljegyzés szent volt. Szeretném tudni, hogy a fiatal nép ma minek véli az eljegyzést? A leány: Oh, a megkérés pusztán bók a férfi részéről, az elfogadás pedig a bók viszonzása a lány részéről. Ez az egész.

Nyárad-Szeredán történik, az már igazán megdöbbentő. Itt Magyarország független bírói karának tekintélyét viszik be már most, idő előtt, a korteskedés sarába és aki ezt teszi, sajnos, maga is tagja ennek a bírói testületnek.

Ugy áll ugyanis a dolog, hogy Nyárad-Szeredára néhány év előtt valami Gyalokay nevű fiatal urat neveztek ki járásbírónak, aki egyáltalán nem esinál titkot abból, hogy a kisszerű nyárad-szeredai élet nem felel meg az ő nagyrautó terveinek. Miután más, nagyobb városba való áthelyeztetését eddig hiába kérte, az általa nem ismert székelység között felesapott népboldogitonak, azzal a czélzattal, hogy a kormányparti mandátummal zsebében saját személyével is megszorítja a stréber mamelukok számát. Gyalokay járásbíró ur a bírói tekintélynek meghurezolásával, sőt ezzel a tekintéllyel való visszaéléssel már meg is kezdte kortes utját. Hátról hátra járják a nyárad-szeredai kerületben s alázatosan koldulja a bekövetkezendő képviselőválasztásra a szavazatokat attól a néptől, amely népnek nap nap után ügyesbajos dolga van a járásbíró urnál s a mely nép nem meri visszautasítani a mandátumért rimázkodó bíró urat, mert hiszen fél a pervesztéstől, kihágási esetekben pedig a tulszigortól.

Nagyon természetes, hogy ennek a járásbíró urnak a kerületben egyáltalán multja nincs s épp azért az olyan esetekben, midőn már egyáltalán nem segít a járásbírói tekintély, akkor ezzel mutatja be magát a szegény székelly parasztnak: »Tudja meg kelmed, én nemcsak járásbíró, hanem Tisza Kálmán keresztfia is vagyok.« A szegény székelly ember ekkora tekintéllyel már csakugyan hanyatt vágódik, s nagy dolog, ha be nem adja a derekát.

Ámde, azt kérdezzük mi, hogy micsoda dolog ez Magyarországon? Ki hatalmazta fel azt a Gyalokay nevű járásbíró urat, hogy így meg hurezolja meg ez ország független bírói karát? Ki adott neki felhatalmazást arra, hogy a bírói tekintéllyel ilyen módon visszaéljen és arra, hogy ily kortesviszárdésre használja fel egyik albiráját is? Avagy micsoda igazságszolgáltatást várunk mi a jövőben, a nagy büszkén függetlennek hirdetett bíránktól, ha ezek között akadnak olyanok, akik egy mandátum elnyerésének érdekében házról-házra járnak, koldulva azon nép szavazatáért, amely népnek személy és vagyonbiztonsága érdekében naponként pártatlanul ítélkezniök kell; s valószínűleg ítélnek is a választások bekövetkezéséig.

Hát igen tisztelt igazságügyminiszter ur, tisztelettel kérjük, hogy van-e önnek erről a megbotránkoztató dologról tudomása, mert hiszen ha ez nem visszaélés, akkor már semmi sem az Magyarországon. Van-e tudomása arról, hogy ez a járásbíró ur nemrégiben »ad audiendum« Budapesten járt s csak mikor innét visszatért székhelyére, akkor vette magának a vakmerőség ama bátorságát, hogy saját királyi aljárásbíráját is kortesül használja fel. Igazságügyminiszter ur, ha van tudomása erről a dologról, ha nincs, önnek ebben a kérdésben szólnia kell, mert Magyarország polgárai kivánsiak arra, hogy egy bíró, aki a király nevében itél, az ön betegegyezésével éle vissza így a bírói tekintéllyel. Igazságügyminiszter ur, önnek nyilatkoznia kell annál is inkább, hogy megtudhassák, van-e még független bírói kara ez országnak, vagy pedig már odajutottunk a diésőséges Bánffy-kormány alatt, hogy még a bírói pártatlanságban is megrendül a hit ott és akkor, ahol »független« bírák koldulnak szavazatokért.

N A P T Á R.

— Augusztus 25. —

Vasárnap, Róm. kath. F. 12. Lajos kir. Prot. Lajos. Gör. kel. Maxim augusztus 13. Izr. S. Schoffum.

Nap két 4 óra 56 p., nyug. 6 óra 36 p. Hold kelte 11 óra 22 p. nyug. 8 óra 31 perczkor.

Aug. 25. Kotillion-estély Paksy Gusztáv kerthelyiségében.

Október 7. Katonai lóvásár Nagy-Szalontán.

„ 9. Katonai lóvásár Nagyváradon.

„ 12. Katonai lóvásár Er-Mihályfalván.

A szép czukrászné tragédiája.

— Egy nagyváradi leány öngyilkossága. —

S z e g e d e n, mint levelezőnk jelenti, revolverdráma folyt le tegnapelőtt a belváros egyik házában, melynek részletei a következők:

Pár hónap előtt a város legszebb terén egy új, fényesen berendezett czukrászda nyílt meg, a melynek csillogó tüvegei között bizonyos

— Mi baj?
 — Nincs borbélyunk az egész községben.
 — Hm — mondta a prépost s rázni kezdte a fejét hozzá — hát nincsen senki, a ki valamelyest konyitana ahhoz a mesterséghez.
 — Tudtommal, igen van, hanem az...
 — No az?
 — Egy zsidó asszony.
 Pillanatig némán néztek farkasszemet egymással, hanem a végén a prépost kacagni kezdett. Csak annyit említett:
 — Megjelentem a dolgot a püspöknek.
 És Szabó Imre még jobban kacagott rajta. No ilyet sem ért még életében. Zsidó asszony biz még egyszer se borotválta. S mégis mit tegyen? a szükség törvényt ront. Szabó azt mondta:
 — Hívjátok hát a zsidó asszonyt.
 Az inasok elfutottak érte s tíz perczmulva lélekszakadva rontott a folyosóra az asszony borbély. Remegett, mint a kocsonya.
 — Jaj! kérem — törte lélekzet nélkül.
 — No ne féljen — biztatta a prépost.
 — Jaj kérem, püspököt még nem borotváltam.
 — De azért megborotválja?
 — Meg, meg, csak előbb hadd fujjam ki magamat — s elkezdett a folyosón föl alá járni.

Tényleg szüksége is volt rá. Ha így veszi kezébe a kést, hát a prépost fejét tette volna rá, hogy az az éles jószág oda is fut, hová nem viszi. Örült, hogy az asszonynak magának

Dóra nevű csinos, molett, barna asszonyka számolt. A publikum nem tudta, honnan jött, hanem elég csinos volt arra, hogy könnyűvéru emberek nagy erélyvel udvaroljanak neki, nem minden eredmény nélkül.

A kurizálás vigan folyt, de a czukrászda nem ment s pár nap előtt eladta az egész boltot a rejtélyes Dóra asszony. Pénteken abból a házból, a hol lakott, láрма hallatszott ki kora reggel, a mi magára vonta a rendőr figyelmét, fölrohant és zörgött a zárt ajtón. Egy női hang kiszólt:

— Ki az?

— Rendőr!

— Nincs rá szükség, elmehet.

De ugyanekkor izgatott férfihang hallatszott:

— De csak jöjjön be!

A rendőr megkísérelte az ajtó betörését, de erre nem volt szükség, mert egy férfi lépett ki a lakásból.

— Nincs már semmi baj . . .

A fiatal férfi a közeli rendőrlaktanyába ment s elmondta, hogy a nő, kivel viszonya volt, agyon akarta magát lőni, de ő elvette tőle a revolvert s egy szekrénybe zárta. Im, itt a kulcsa.

— De hiszen azt fölfeszítheti, — mondta Temesváry alkaptány és sietve ment a házba. Késő volt.

A szép fiatal asszony homloka közepén egy véres lyukkal, mozdulatlanul feküdt az ágyon. Eszméletlen állapotban vitték a kórházba, életéhez nincs remény. A lakásán megtartott kutatás alkalmával előkerült a születési bizonyítványa, mely szerint az öngyilkos asszony nagyváradi születésű, zsidó, vallású, 30 éves a neve Grünberger Rachel Lea.

*

A nagyváradi rendőrség tegnap sürgőnyt kapott a szegedi kapitányi hivataltól, melyben arra kéri a hatóságot, hogy értesítse ki Grünberger Márkuszt leánya szomorú sorsáról. Grünberger Rachel Lea, ki törvénytelenül élt Farkas Gerő kereskedelmi utazóval, lakásán revolverrel agyonlőtte magát.

Szabó Gábor rendőrbiztos tegnap kutatatta is az öngyilkos leány édes atyját, de estig nem tudott nyomára akadni.

Azt hiszik, hogy a szép czukrászné azonos volna azzal a barna szép asszonnyal, aki pár év előtt a »Rózsabokor« mellett lakott és bormérése volt.

Nagyváradon is sokan jártak hozzá mulatni az elegáns emberek, de azért innen is úgy távozott el mint a templom egere, éhesen és szegényül.

UJDONSÁGOK.

Lapunk egyes számai a következő hitelekben kaphatók:

Kiss Dávid kereskedése Fő-utca,
Sonnenwirth-léle bazárban Fő-utca,
Kádár és Kiss cégnél Kishíd-fő,
Kutasi D. papirkereskedésében Uri-utca,
Pauker Dániel papirkereskedésében Kis-piacz,
Reich Sándor vegyeskereskedésében Szent-János-utca,
Mezey János fűszerkereskedésében Körös-utca.
Reich Antal kereskedése Nagy-Fürdő-utca.
Frankl Mari tőzsde és hírlapelárusító Kereskedelmi csarnok palota Nagypiacz.
Ugyanezen helyeken előfizetések is elfogadtnak.

* **Választások.** Rövid idő alatt belecseppenünk a választási szezonba. A jövő közgyűlésen kórházi biztost, fogalmazót azután kamarás és törvényhatósági bizottsági tagokat végre a jövő év elején tisztviselőket választunk. Természetes, hogy ha csendben is, a választási előmunkálatok már folynak. A város készíti, illetve revidálja szervezői szabályzatát, a kórházi biztosi és fogalmazói állásra pályázók

gyűjtik a szavazatokat, a kamara választási bizottsága állítja össze a szavazók névsorát, a törvényhatósági bizottsági tagságra aspirálók pártokat szerveznek. A legesendesebben viselkednek még a tisztviselők, mert azoknak nagy része nem jön választás alá. Tegnap délután Ragány János elnökle alatt az ipariskolai bizottság is ülésezett. Mi volt a tárgya az értekezletnek? Válasz. Dr. Tóth Mihály ugyanis megvált az ipariskolai igazgató állásától és úgy pályázat lett hirdelve. Gál József és Szűcs Izso tanítók pályáztak. A bizottság mindkettőt ajánlotta, illetve jelölte a tanácsnak, mely illetékes a választásra. Ezenkívül egy sereg tanító és nem tanító, de azért diplomás egyén pályázott az ujonnan rendszerített ipariskolai tanító-állásra. Ezeket is mind jelölték. Érdekes a felemlítésre, hogy a pályázók többen vannak, mint a szavazó bizottsági tagok.

* **A miniszterelnök Szilágyi-Somlyón.** Sz. Somlyórol vesszük a hírt, hogy e kerület képviselője a nagy (?) Bánffy Dezső által szeptember első felében a városháza udvarán képviselői beszámoló beszéd tartatik. A kis város polgárai nagyban készülnek fogadtatására. Nagyon kíváncsiak vagyunk miképen fog beszélni általa, s miként fogja nagy (?) sikereit felsorolni és előadni?

* **Egy főszolgabíró öngyilkossága.** Tegnap makói levelezőnkől táviratot kaptunk, melyben tudatja, hogy Paul Gábor ottani főszolgabíró pénteken hajnalban revolverrel öngyilkosságot követett el. A lövésre azonnal behatoltak hozzá, az orvos is megjelent, de már csak a halált konstatálhatta. Mi vitte a főszolgabírót a végzetes elhatározásra, még eddig nem tudják, és éppen ezért mindenfélt össze-vissza beszélnek a városban. Hivatali rendtelenségekről, nem viszonzott szerelemről és ég tudja, mi mindenről nem regél a fáma, amint ezt ilyen esetekben rendszeresen tenni szokta.

* **Háborus világ Nagyváradon.** Pár nap óta trombitaszóra kelünk és dobpergésre fekszünk. A városban elszállásolt tartalékosok, verik fel a reggeli és esteli esendet. A gyakorlatokról hazatérő poros vitézek valóságos háborus kinézést adnak Szt. László városának. Idegen huszárok is jöttek a napokban, köztük a brassóiak. A szobaczezusok és a többi szerelmes hölgyek gyönyörködve nézték a világ legszebb katonáit és a többi fegyvernemhez tartozó hadfiak ázsiója meglehetősen alább szállott.

* **Kétezer forinttal megint többet fizetünk.** A fogyasztási adók bérbeadására tegnap tartatott meg a városházánál a tárgyalás, melyen a város közönségét Sal Ferenc kir. tanácsos polgármester, a pénzügyi kincstárt Kedacic Károly p. ü. titkár képviselte. A fogyasztási adókat 1, illetve hallgatólagos meghosszabbítással még további két, összesen tehát újabb 3 évre ismét Nagyvárad város közönsége vette ki évi 202 ezer frt bérért, tehát 2000 frttal drágábban, mint eddig.

* **Benczés gimnáziumi igazgatók gyűlése.** Fehér Ipoly pannonhalmi főpát — mint értesülünk — a vezetése alatt álló rend középiskolájának minél magasabb színvonalra emelése céljából augusztus 21-ére egybehívta Pannonhalmára a benczés gimnáziumok igazgatóit és jelesebb tanárait, hogy megállapítsák első sorban az egyöntetű módszert a rend középiskoláiban, továbbá a rend tanárképző intézetének pedagógiai szellemét e szabályzathoz alkalmaztassák. Az értekezletnek Vojnich Döme esztergomi főgimnáziumi igazgató az előadója. Szombaton, aug. 24-én volt az értekezlet utolsó ülése.

* **Temetés.** Általános részvét mellett helyezték tegnap örök nyugalomra városunk főpénztárnokának nagynénjét, özv. Peer Jánosné Hegedüs Géza főpénztáros áldás-utcai házából. A temetési szertartásokat id. Rimler Károly ev. lelkész végezte. A gyászszertartás

végezte után megindult a menet a bónai-kut mellett levő temetőbe; a megboldogult holttestet, mely egy szürke antik, masszív érczkoporsóban feküdt, négyes fogatu üveges gyászkocsi négy dísz-testőr kíséretében vitte ki a sirhoz, hol átadták az anyaföldnek. A temetésen jelen voltak: A Habókay-család, Fásy-család, Kerekes főjegyző, Habókai József sárrethi pénztár-igazgató, Kovács Ferenc pénztári könyvvezető, Fábian István pénztárnok, Reichenberger orvos, a Jezerniczky család, Ötvös Károly (B.-Ujfalu), továbbá Rácz Mihály, Dús László, Mille Gyula, Balázsovits Sándor, Hollósy Jenő, Kelemen Kálmán, Molnár Lajos, Szántó Lajos, Komlós József, Hegyessy Márton, Jablonszky Emil stb. stb. Koszorut küldötték:

Szerető gyermekei — a jó édes anyának.

Szeretett nagynénének — Hegedüs Géza és családja.

Hegedüs Lajos — Lóri néni emlékezetének.

Hegedüs János és családja — Lóri nének utolsó üdvözlötül.

Rezső és családja — Lóri nének — Hegedüs.

A Fásy-család — forrón szeretett Lóri nének.

A díszes temetést Weiszlovits Adolf és fia első nagyváradi dísz temetkezési intézete végezte a tőle megszokott pontossággal.

* **Uj fegyverminták.** Néhány hónappal ezelőtt a közös hadügyminiszter — mint annak idején megírtuk — kilátásba helyezte, hogy a közeljövőben több millió forint ára ismétlő-fegyvert fognak rendelni. E fegyverek nem az 1888-iki mintára készülnek, hanem zárókészülékeiket a lovasági karabély-zárókészülékek mintája szerint fogják konstruálni, esőveik pedig egyáltalán jobb anyagból készülnek.

* **Sohasem halunk meg!** Így gondolkodik a bihari képviselőtestület — levelezőnk ugyanis azt írja, hogy folyó hó 18-án gyűlést tartottak és egy áldásos intézmény: a »Temetkezési szövetkezet« megszűntetését határozták el. A lakosok nem jó néven vették a határozatot, mert a szövetkezetnek már is sok pártoló tagja volt és egy kis buzgalommal fenn lehetett volna tartani. A bihariak a képviselőtestület határozata daczára fenntarthatják a szövetkezetet, csak az alapszabályokat kell módosítaniok.

A ravasz vasutas.

— Egy fogadás története. —

A magyar államvasutak egyik üzletvezetőségének tisztviselője — nevezük x-nek — arról nevezetes, hogy roppantul szeret fogadni s hogy fogadásait mindig meg is nyeri.

Nemrég áthelyezték egy másik üzletvezetőséghez. Ott már hallottak róla, hogy milyen szerencséje van fogadások dolgában s ugyancsak nagy érdeklődéssel várták a megérkezését.

Első este együtt volt a kollegáival. Ott volt az irodafőnök is, a ki sörözgetés közben azt mondta neki:

— Hát aztán mondja csak barátom, hogy van az, hogy maga minden fogadását megnyeri!

— Hm, tetszik tudni főnök ur, én nagy ismerő vagyok és ez rendkívül segítségemre van fogadásaimnál.

Úgy?

— Igen. Például fiziognómiai ismereteim alapján merem állítani, hogy a seb, mely lábán van, főnök ur, nagy fájdalmat okoz önnek, bármennyire iparkodik is fájdalmát mosoly mögé rejtteni.

— Ostobaság. — szólt a főnök — Az én lábamon ninesen seb.

Ninesen?

— Persze, hogy nines. Csak nem akar az elkenkezőre fogadni?

— Miért ne? Szívesen. — Fogadok egy üveg pezsgőbe.

Folytatás a mellékleten.

A főnök tartotta a fogadást. Menten levetette a cipőit és ott a vendéglőben konstatálta a körülötte ülőkkel, hogy lába sértetlen.

X tehát elvesztette fogadását. Megrendelte az üveg pezsgőt, de bosszusan mondta:

— Ugy látszik, a szerencsém elhagyott! . . . Ördög vigye! . . . Ha a volt főnököm meghallja a dolgot, tudom, nagyot nevet rajtam.

Persze, a főnöknek nem volt sietősebb dolga, minthogy megírja a volt főnöknek, hogy győzte le a legyőzhetetlennek hitt fogadót.

A volt főnök pedig így felelt:

— Kedves kollega, az x ördögös egy fickó. Mikor innen elment, tiz üveg pezsgőbe fogadott velem, hogy megérkezése napján rákényszeríti önt, hogy levesse előtte a cipőjét s hogy ön sajátkezűleg írja meg nekem ezt a dolgot . . .

* Szerencés apa. Derék karmesterünket, Bar na Izsót neje tegnap reggel két leánygyermekkel üdvöztette meg. Ugy az anya, mint a kis ikrek egészségesek.

* Ragados tüdőlob egy helybeli gyárban. Wesz Izidor nagyváradi mészáros tegnap a vágóhídon egy tehenet vágott le, melyek húsát Lintner felügyelő nem bocsátotta a közfogyasztásra. A letiltás abból eredt, hogy a tehenet a felügyelő állatorvos ragados tüdőlobban szenvedőnek találta. S miután a beteg jószág egyik helybeli gyárból került a mészáros kezébe, a hatóság elrendelte a marhaállomány megvizsgálását.

* Római korbelti sir. Kolozsvárott, a városi esatornások munkálatai közben, közel az egyetemhez és a katolikus főgimnáziumhoz, egy római korbelti sirra bukkantak. A sirban két hatalmas kőkoporsót és egy nagy sarkövet találtak, amely tisztán kivethető római alakot ábrázol. A két teljesen ép kóporsót most fejtik ki a földből.

* Ki szedje a vámot? A vasuton érkező tárgyak után szedhető kövezetvámot illetőleg a m. kir. államvasutak igazgatósága megkezdte a város tanácsát, hogy amennyiben az engedélyezett vámszedési jog f. év végével lejár s ezzel egyidejűleg a jelzett vám kezelésére a vasutal kötött egyezség is megszűnik, tudassa, hogy a vasuton feladott vagy azon érkezett javak utáni kövezetvám szedésével megbizva-e újból? Ellenkező esetben az engedély lejártával a vámkezelést beszünteti. A kezelési költségek a bevétel 10%-át teszik.

* Koleragyanus megbetegedés. Távirati értesítést küldtek a szegvárdi főszolgabírónak Batta-székéről, hogy ott Müller Antal földműves koleragyanus tünetek között megbetegedett. A főszolgabíró Dragits Imre dr. járási orvossal rögtön a helyszínére utazott s az orvos a beteget megvizsgálva, konstatálta, hogy az eset valószínűleg kolera.

* Gyanus ebek kiirtása. Bleyer Far kas nagykutuczai társzekerkes kis kutyája összeveszett egy másik ebbel, mely az udvaron csatangolt. Bleyernek tiz éves leánykája segítségére sietett az ő kutyájuknak és ezért meglakolt, mert a felbőszült állat megharapta. Karger Sándor a gyanusnak látszó ebeket lelőtte és a Körösbe dobatta. Most már nem lehet megállapítani, hogy a kutyák nem voltak-e betegek. Kargert a rendőrség felelősségre vonja azért, hogy a lelőtt ebeket a folyóba dobatta.

* Adomány az elaggott iparosoknak. A nagyváradi ipartestület elnöksége lapunk útján mond köszönetet Nagy József és Knapp Ferencz iparosoknak azért, hogy az elaggott és munkaképtelen iparosok alaptökéjének gyarapítására egy-egy forintot adományoztak.

* Egy plébános balesete. Radics Pál szegvárdi aranytiszt plébános, ki nemrég tetemes összeget adományozott jótékony célra, s a napokban nevezetett ki pápai kamarássá, nagy szerencsétlenség érte e hó 21-én. Az agg plébános kocsin Szegedre akart menni. A mint a községből kiért, egy biciklista jött a kocsival szemben, ki, miután egyet-

kettőt esőngetett, ki akart térni a kocsit elöl. A lovak annyira megbokrosodtak a csőngetéstől, hogy a kocsit az ut melletti nagy árokba rántva, egészen felfordították. Az öreg plébános kiesett a kocsiból és oly súlyos sérüléseket szenvedett, hogy sebei életveszélyesek.

* A világ legnagyobb órája. Mindenben, ami szertelen, az amerikaiak járnak elül, s természetesen ha a világ legnagyobb óraművéről van szó, az is mindenesetre Amerikában található. Filadelfiában konstruáltak egy órát, amelynek táblája tiz méter átmérőjű. A nagy mutatója, amely bátran beillenék gerendának is, négy méter, a kis mutatója harmadfél méter hosszúságú, úgy hogy a nagy mutató vége minden perczen majdnem félméternyi utat tesz meg. A harang, amely az órákat kongatja, huszonöt tonnás. E monstre-órának a felhuzását a pinezében elhelyezett gőzgép végzi.

* A közúti kerületi felügyelő távozik. A kereskedelmi miniszter Bihar, Arad, Hajdu, Jász-Nagy-Kun-Szolnok, Szatmár, Szilágy, Szabolcs, Békés, Csanád és Csongrád vármegyék, továbbá Nagyvárad, Debreczen, Hódmezővásárhely, Szatmár-Németi és Szeged városok közönségét értesítette, hogy Blum Gyula közúti kerületi felügyelőnek megengedte, miszerint székhelyét ideiglenesen Nagyváradról Szegedre átheltesse.

* A gazdag koldusasszony. A Prága melletti Melnik-ben a minap egy agg koldusasszony halt meg, akiről az egész város azt képzelte, hogy nagyon szomorú körülmények közt él és életét egy sötét kamrában tengette. Annál nagyobb volt mindeneknek meglepetése a koldusasszony végrendeletének felbontásánál, amely alkalommal kiderült, hogy a koldusasszony 80.000 forintot hagyott hátra, még pedig egy evangélikus templom építésére.

* Megint antrax. Ugy látszik, nem fogunk ki az állatbetegségek regisztrálásából. — Csillagvároson egy bérkocsis lova tegnap antraxban elhullott. Csak most lett feloldva a legelő zár alól, már megint kész a baj, ha esetleg a felfordult pára kint járt a mezőn.

* A papruha szélhámosa. Szegeden néhány nap óta egy érdekes, fiatal, papi ruhába öltözött férfi vonta magára a figyelmet. A göndörfürtű, kékszemű sugár legény a hitoktatói nyakraválót viselte, magát dr. Tóth néven mutatta be s végig járta a plébániákat és szerzetes házakat, Pumpolt mindenütt kegyetlenül, átutazását és véletlenségből támadt anyagi zavarait hozva föl okul. Egyébként a váci egyházmegye papjának vallotta magát. A pumpolt pénzből aztán a legelőkelőbb vendéglőkben vasesorázt jó bőven, s nem riadt vissza az orfeumi kirándulásoktól sem. Pénz telt a mulatságra, mert a kellemes megjelenésű fiatal papnak a világiak közül is többen felültek. Aztán a rókus plébánia részéről följelentés érkezett a rendőrséghez, a mely elmondja, hogy dr. Tóth szélhámós, elesapott pap, a ki a papi ruhát jogtalanul viseli s miután felő, hogy pumpolásaival és mulatozásaival az egyház embeireire szegyet hoz, a városból való kiutasítását kérte. Dr. Tóthot a minoriták felsővárosi klostromában találta meg a rendőrség s kiutasította a városból. A jeles fiatal ember az ország több vidékén járt már, s állítólag több helyen behizelegte magát a plébánosok kegyeibe.

* Árlejtési felhívást küldött Hódmező-Vásárhely tanácsa szokásos módon való közhírré tétel végett az itteni hatóságnak. Az árlejtés tárgyát H.-Vásárhely belterületén levő peczegődrök és fedett utca csatornák tisztítási valamint a gypmesteri szolgálat ellátásának vállalat útján leendő biztosítása képezi. A vállalat tartama 1895. okt. 1-től kezdődő 3 év. Zárt ajánlatokat 200 frt bánatpénzzel ellátva szept. 15-ik napjának déli 12 órájáig lehet benyújtani az ottani polgármesterhez.

* Lenyakazott felelős szerkesztők. A menyeyi birodalomban a felelős szerkesztőknek nincs éppen menyeyi állapotuk. A Pekingi Ujság nevezetű szarkaláblapnak, mely tudvalevőleg kilencszáz éves, megjelenésétől mostanáig ezernyolcszáz szerkesztőjét nyakazták le, ha ugyan hinni lehet a kínai történéseknek. Tehát minden esztendőben átlag két felelős szerkesztő vesztette el a fejét bárd alatt. Ta-

lán ez az oka, hogy Kinában nem igen van elterjedve a hírlapírás veszedelmes mestersége. A Pekingi Ujságon kívül van ugyan még egy ujsága Pekingnek, de ezt európaiak alapították és vezetik, a kiket még sem lehet a fentebbi kínai szokás szerint felelősségre vonni.

* Eltűnt leánygyermek. Hajduvármegye alispánja értesítette az összes törvényhatóságokat, és a nagyváradi is, hogy egy Ványi Eszter nevű 11 éves, szőkehajju, kékszemű gyermek Földesről f. évi július 28-án eltűnt s azóta fel nem található; az eltűnt gyermek rózsaszínű rövid ruhát, kék kötőt és fejrevaló kendőt viselt. Különös ismertető jelét nagy, fekete szemöldöke képezi. Aki tud róla valamit, jelentse a rendőrségnél.

* RENDŐRI HIREK. Hüllen férj. Kovács Istvánnét — mint tegnap a rendőrbiztos előtt panasolta — férje elhagyta. Megszökött tőle és magával vitte okmányait, 150 frtot és az összes aranyeműt. A feleség kérelmére országszerte körözni fogják. — Czigány Czigány. A neve is Czigány Mari, ő is cigány. És ha cigány, szereti elvinni azt, amit a szeme meglát és más nem látja. Kovács Jánosnének tegnap a tarka szoknyájába bolydult bele és — ellopta. A ruha azonban nem ad pálinkát, tehát el kellett adni és Czigány Mari berugva került a forróság elől a dutyiba. — Kedves rokon. A mostoha apja testvérjének a gyermeke E . . . Zsuzsanna; ő pedig Czilik Jánosné. A kedves rokon ott időzött nála és mikor elment, eltűnt a két sor korálgyöngy azzal a gyönyörűségezzel szívvél, mely rajta csüngött. A szembesítés megtörtént és a kedves rokon tagadott, még azt is, hogy rokonok volnának.

x Lapunk mai számában megjelent ifj. Kohn Sámuel a »Prófétához« címzett női divat, kézmű- és rövidáru-üzlet hirdetésére (mely már 38 év óta áll fenn) felhívjuk a n. é. közönség figyelmét.

Vonatok érkezési és indulási ideje

1895. május 1-től.

Érkezik:	Indul:
Budapestről 2-12, 7-08, 1-48, 7-15, 8-42.	Budapest felé 2-26, 8-43, 11-04, 11-32, 2-22.
Kolozsvárról 2-19, 10-44, 11-17, 8-00, 8-38.	Kolozsvár felé 2-20, 7-15, 2-06, 3-58, 12-05.
Szegedről 8-30, 9-32, 5-30.	Szeged felé 4-25, 7-30, 10-20.
Aradról 9-32.	Arad felé 4-25.
Vaskóh-Belényesről 11-05, 9-09.	Belényes-Vaskóh felé 4-25, 1-48.
Gyoma-Kótról 10-05, 8-00.	Kót-Gyoma felé 6-55, 1-40.
Ermihályfalváról 8-10, 9-14.	Ermihályfalva felé 6-45, 4-35.
Szent-László és Félix fűrdőből 8-15*, 10-10, 3-37*, 6-20, 8-55, 10-54*	Szent-László és Félix fűrdőbe 6-40*, 8-39, 2-05* 4-45, 7-20, 9-19*

A fekete számok az éjjeli időt jelentik.

A *-gal jelölt vonatok csak vasár- és ünnepnapokon közlekednek.

TANÜGY.

Iskolai értesítés.

A nagyváradi l. sz. püspökség kegyurasága alatt álló várad-olasz r. k. négy osztályu fi-népiskolában a jövő 1895-6. tanévre a rendes beiratások ideje szeptember 2-tól 8-ig, d. e. 8-11-ig, d. u. 3-5 óráig fognak terjedni.

Tisztelettel értesítettnek tehát azon szülők és gyámok, kik ezen iskolában óhajtják gyermekeiket, illetve gyámoltjaikat taníttatni, hogy a fentebb jelzett napokon és időben a beiratás céljából a tanulókkal együtt sziveskedjenek az iskola épületében (Fő-utca 819. sz.) megjelenni, mivel a magokban felküldött gyermekek felvételt nem fognak, továbbá pedig a szeptember 8-án túl jövőek csak úgy vétetnek föl, ha késelmüket elfogadhatólag igazolni tudják.

A magánvizsgálatok előzetes bejelentés után szeptember hó 5-én fognak megtartatni.

Beiratási díj egy tanévre a r. kath. tanulóktól 3 frt 30 kr, a más vallásfelekezettű tanulóktól 5 frt 30 kr, mely összeg beiratás alkalmával befizetendő; a szegénységüket hitelesen igazoltak a 3, vagy 5 frt befizetése alól fölmenthetők, azonban a 30 krajczárt minden tanuló köteles befizetni.

Szeptember 8-án ünnepélyes »Veni sancte«-val kezdődik az iskolai év, mely ünnepélyes istentiszteletre minden beiratott tanuló eljönni köteles.

A rendes tanítás szeptember 9-én veszi kezdetét.

Kelt Nagyvárad-Olasziban, 1895. évi aug. hó 24-én.

Az igazgatóság.

Iskolai értesítés.

Nagyvárad város összes községi, nevezetesen: polgári fiú, polgári leány, elemi fiú, elemi leány, valamint az ismétlő leányiskoláiban a jeien 1895—6-ik tanévi beiratások f. évi szeptember 1-től 5-ikéig, naponként d. e. 8—11-ig, d. u. 3—5 óráig az illető tanintézetek helyiségeiben eszközöltetnek.

Felhívtnak a t. szülők, hogy gyermekeiket a fent jelölt idő alatt beírtni el ne mulaszták, mert az elkésve jelentkezők csak keblőn indokolt s akkor is csak külön engedély alapján vehetők fel.

A felvételi, pót és javítóvizsgálatok szeptember 1-től 5-ig naponként d. e. 11—12-ig, a magánvizsgálatok szeptember 6. és 7-kén d. e. 8—12-ig, d. 3—6 óráig tartatnak. A rendes előadások szeptember 9-ikén kezdődnek.

A polgári fiúiskolánál az évi tandíj: 8 frt, beirási díj 65 kr.; a polgári leányiskolánál évi tandíj 10 frt, beirási díj 65 kr.; az elemi iskoláknál évi tandíj 4 frt, beirási díj 40 kr. A beirási díj egészen és a tandíj fele a beiratás alkalmával azonnal, a tandíj másik fele február 1-ig fizetendő.

A szegény sorsú növendékek, szegénységi bizonyítvány előmutatása esetén tandíj-elengetésben részesülnek.

A t. szülők felkéretnek, hogy gyermekeik beiratásánál jelen lenni sziveskedjenek.

Nagyvárad, 1895. aug. 24.

Réz Mihály,
felügyelő-igazgató.

Iskolai értesítés.

A nagyvárad községi polgári leányiskolában az 1895—6. tanévre a beiratások f. é. szept. hó 1—5-ig bezárólag minden nap délelőtt 8—11-ig, délután 3—5-ig a korona-utcai iskola helyiségben eszközöltetnek.

A felvételi, javító és pótvizsgálatok ugyanazon napokon délelőtt 11—12-ig tartatnak.

A magánvizsgálatok 6-án és 7-én fognak megtartatni délelőtt 8—12-ig délután 3—6-ig. A rendes tanítás szept. 9-én veszi kezdetét.

Tandíj egész évre 10 forint, beirási díj 65 kr. A tandíj fele és a beirási díj azonnal lefizetendő a második fele február 1-sején.

Az I-ső osztályba beírandó növendék tartozik felmutatni: a) iskolai bizonyítványt, b) keresztlevelet illetve születési bizonyítványt és c) himnlőltási bizonyítványt.

Az igen tisztelt szülők kéretnek, hogy gyermekeiket a beiratáshoz elkísérni sziveskedjenek.

Nagyváradon, 1895. aug. 24.

Rechné Bauer Zsófia,
igazgató.

MULATSÁG.

Ismerkedési estély és Lajos nap. Tegnap este a nagyvárad 4-ik honvédegyezredhez bevonult tartalékos tisztek ismerkedési estélyt tartottak a régi Markovics háznál. — Felkészültökben nem volt hiány. Az első toasztot Virányi Győző ezredparancsnok alezredes mondotta az ezred tisztikarában levő Lajosokra, mint esetleg névnaphősökre, azután Márkus tart. hadnagy Pokorny altábornagy, hadosztály parancsnokra üritette poharát, mire az altábornagy ur ő méltósága válaszolt különösen éltetve a honvédséget, mint testvéreket. Ezután Virányi Győző ezredparancsnok üdvözölte a bevonult tart. tiszteket, mint dr. Márkus László tart. hadnagy köszönt meg Virányi Győző ezredparancsnok kedves és bájos nejét

éltetve. A mulatság a kora reggelig eltartott a legjobban bebizonyítva azt, hogy mily igen jó bajtársias viszony létezik a tényleges és tart. tisztek között. Az estélyen jelen volt hölgyek: Virányi Győző ezredparancsnokné, Bartha, Szántó, Fesztl, Szentkirályi és Schwarz századosnék, Pápay főhadnagy, Csák Máténé, nagyvárad ev. ref. lelkész, Virányi Etike, Baróthy Erzsike, Fesztl Karola és Szűcs főhadnagy. Képviselve a nagyvárad összes tiszti kar Pokorny altábornagy és Fuchs Mór, tábornok ur személyében. Jelen voltak még a közös hadsereg, tiszti karának tagjai és a nagyvárad csendőr szárnyparancsnokság tiszti kara. Az ismerkedési estély a lehető legjobb hangulatban, tánczezal egybekötve folyt le és minden tart. tiszt. egy igen kedves emlékekkel gazdagabban hagyta el a mulatság színhelyét.

Színészeink hangversenye.

A nagyvárad színtársulat keddi hangversenyére a következő műsört állították össze:

Hangverseny a Püspök-fürdőben. Műsor: I. Humor a színészetben. Irtá: Rónaszéky Gusztáv, felolv. Balassa Jenő.

II. Egyveleg »Trobador« operából. a) Cavatina, énekl. R. Réthy Laura. b) Romansa, énekl. Mezei Mihály. c) Terzettok, énekl. R. Réthy Laura, Mezei Mihály, Csatár Győző.

III. Egy kis vihar. Vigjáték 1 felvonásban. Irtá: Dreyfuss A. Személyek: A férj Balassa Jenő. A feleség Delli Emma.

IV. Magyar népdal kettős. Énekl. Hunyadi József és Csatár Győző.

V. Vádlott nő. Költemény. Irtá: Walter Scott, ford. Levinszky József. Előadja: Tövölgyi Margit.

VI. »La Grange ária.« Hunyady László operából, énekl. Sugár A.

VII. Haldokló komédiás. Drámai költemény. Németből magyarosította és előadja: Gál Gyula.

VIII. Magyar népdal-egyveleg. Énekl. R. Réthy Laura.

Az énekrészeket Barna Izsó kíséri zongorán. Kezdeté 8 órakor. Helyárak: Ülőhely 1 frt. Állóhely 50 kr. Karzat 30 kr. Hangverseny után táncmulatság. Leszky András, színigazgató.

Léderer Dezső hangversenye.

Az 1895. október hó 1-én Léderer Dezső ur által a »Fekete Sas« nagy termében tartandó hangverseny műsora pedig a következő: Sonata hegedű és zongorára, Schumann,

3-ik hegedűverseny, S. Saeus,

a) Meditatio . . . Massenot,

b) Czigánydalok . . Sarasate,

Introduction et Rondo Capricioso S. Saeus. Jegyek előjegyezhetők, Ungár Jenő könyvkereskedésében. — Körszék 3 frt, Zártszék 2 frt, Belépti jegy 1 forint.

SZINHÁZ.

Heti műsor.

Vasárnap d. u. *A notredamei toronyőr.* Este *Taa-Toto.*

Hétfőn: Diósyné Handel Berta urnő vendégfellépésével: *A parasztszület.*

Ezzel a *A szellemes hölgy.*

Keddén: *A király házassága.*

Szerdán: *A 13. számú szoba* Gyalokay Aranka 1 felvonásos vigjátéka. *Huszárszerelm,* Szendrey jutalomjátéka.

Csütörtökön: *Huszárosan.* Operette itt először. Barna Izsó jutalomjátéka.

Péntek: *Huszárosan.*

Szombat: *Az orleansi szűz.* Tövölgyi Margit jutalomjátéka.

Vasárnap: d. u. *Koldusdiák.* este: *A Pataki leányok* népszínmű itt először.

—
Az előadások a mai naptól kezdve hét (7) órakor kezdődnek.

TOTO-TATA.

Operette 3 felvonásban. Irták Paul Richárd és Albert Barri. Zenéjét szerző: Antoine Bannes. Először adatott a nagyvárad színtársulatánál 1895. augusztus 25-én.

... És ezt nevezik operettnak.

Hát idáig jutottunk? Hol vannak a régi jó mesterek: Offenbach, Hevré, Planquette, Strausz, stb.? Bizony ez a tegnap esti premiere jellemző egész operette irodalmunkra nézve. A szöveg, mely csak arra való, hogy elég pikantiert lehessen belé szőni, s más egyéb sem, továbbá a zene, melynek egyedüli célja, hogy a színlapra reá lehessen nyomtatni: »Operette«, mind megannyi jelenségek daljáték irodalmunkra nézve, mely csupán tantieme hajhászásból csak a léta izlésű vasárnapi közönség olesó teszése és nem a művészet ideális jutalma reményében alkot.

Ilyen a »Tata-Toto« is. A mű problémája hogyan lehet egy fél óra alatt huszszor átöltözni.

Hatásának rugója: az átöltözések, s a különöst körülvevő pikanteria.

Célja: zsufoftház. Taps vagy fütty — az mellékes.

Különben a közönség elég jól mulatott Tata-Toto mellett, s ez már valami. Mert végre is nem tanulni, hanem mulatni járunk a színházba, s hogy a darabok céljukat mily eszközökkel érik el, az mellékes.

Ime egy ilyen »mellékes« eszköz. Veszünk egy mesét, és beosztjuk három felvonásba, de úgy hogy az elsőben ne jusson semmi.

A másodikba épen annyi. A harmadikba kétszer annyi, mint az előbbi kettőbe. A legvégén azután három pár összeházasodik. Az igaz, hogy arra nézve semmi ok fönn nem forog, hogy ez az első felvonás elején megtörténjék, de hát egy jelenetes operettet nem lehet inni.

Ezt a példát pedig a »Tata-Toto«-ról mondtam le és evvel elmondtam már a mesét is. Tata férjhez megy Gastanhoz, kivel előbb elszökött, de miután három ember van a Tatához hasonló öltönybe bujtatva, s mind hármat megszöktetik, hárman vélik, hogy Tatát szöktetik meg. Természetesen azután mind a három pár örök hűséget, vagy hogy a francia operettek geurejében mondjam — hűtlenséget — esküszik egymásnak.

Ennit a szövegről.

A zene egészen csinos, csak hogy tulságosan könnyű vagy inkább üresnek mondható, úgy annyira, hogy nincsen benne egyetlen dalt sem, mely figyelmünket megragadná. Legcsinosabb aránylag még a második felvonás kis keringője.

Az előadás különben elég jó volt. R. Réthy Laura asszony sok igyekezettel birkózott anem reá szabott szereppel, s az ének részeken különösen pedig a betét »Regement« cz. dallal aratott szép sikert.

Rónaszéky ügyesen komikuskodott, Balassa finoman és diszkrétan alakított.

Szathmáry Rózsika, Hunyadi Ligeti és Tolnainé igyekezettel és sikerrel játszottak a telt ház hálás közönsége előtt.

A betanítás Barna Izsó karmester ügyes kezére vallott. (Dr. L.)

Diósyné Handel Berta fellépte.

Diósy Handel Berta urnő vendégfellépésével hétfőn: »A parasztszület« kerül színre. Ez alkalommal a kiváló művész hangversenyt is ad és Wagner »Tannhäuser« című operájából a »Beléptő dalt« — továbbá »Musica proibita« — gyönyörű dalt Gastaldontól fogja énekelni, Vomacska József ur zongorakísérete mellett.

E szép előadás iránt már is a legélénkebb érdeklődés nyilvánul és bizonyára telt ház fog gyönyörködni a kedves vendégművész erőteljes csengő hangjában és kifejező szép játékában.

Ugyanez előadásban fogja énekelni. Mezey Mihály a »Hajnaltan« című dalt, melynek zenéjét Longfellow szép költeményére Politzer Leo szerzette.

A parasztszületben Lola szerepét Sugár Aranka fogja énekelni.

Az osztrák kormányválság.

Bécs, aug. 24. (Saját tud. táv.) Badeni gróf galicziai helytartó ma délelőtt 10 óráig lakásán maradt és akkor a Theresianumba hajtatott, a hol Gautsch báróval hosszasan értekezett. 12 órakor visszatért a Hotel Imperialba és 1 órakor egyenest a déli vasut állomására ment, hogy onnan — mint már tegnap jelentettük, Szombathelyre utazék, ott állomásozó fia látogatására.

Holnap ismét Bécsbe érkezik Badeni gróf, de csak pár órát fog itt tölteni és azután visszautazik Lembergbe. Nem lehetetlen azonban, hogy a gróf vasárnapra is Bécsben marad, mert a király vasárnap reggel Bécsbe érkezik és valószínűleg magához hivatja Badenit.

Lemberg, aug. 24. (Saját tud. táv.) Beavatott körökben biztosra veszik, hogy Badeni megkapta a megbízatást a kabinet alakítására és hogy kinevezése október elején történik meg. A galicziai helytartói állásra elsősorban az országos iskolatanács mostani elnökét, Bobrzinszky Mihály volt képviselőt jelölik. Beszélnek, hogy Javorszki lengyel miniszter nem lesz az új kabinet tagja.

Különfélék.

Léggel töltött csónakok. Egy német vadász-lapban olvassuk, hogy Amerikában, a tanálmányok hazájában, léggel telt csónakokat találtak fel, melynek kivált a vízi vadászat és halászat körében szép jövőt jósolnak. A csónak, a melyet feltalálja után Layman-csónaknak kereszteltek el, tulajdonképpen vízi csizmák, uszó-öv és esőköpenynek összetétele. Az uszó-öv négy légmentes részből áll, melyek mindegyikét egy légszivattyúval, vagy akár szájjal is meg lehet tölteni. A léggel telített öv egy embert igen könnyen fenn tud a vízen tartani, még az esetben is, ha csak az egyik rész volna is levegővel telítve. Az egész szerkezet, mondjuk csónak, két embert nagy könnyűséggel bír el, úgy, hogy egy ember meglehetősen terhet, például vadat, vagy halat vihet magával. A csónak 1 m. mélyen jár a vízben és csupán 1 méter hosszú és 80 csm. széles, minélfogva sokkal nehezebben billen fel, mint akármelyik más csónak. A csónakot a benne ülőnek a lábai hajtják előre. Az uszó-övhöz odaerősített gumicsizmák ugyanis uszóhártyákkal vannak ellátva, melyek, ha a lábak előre tolatnak — összehúzódnak, míg ha a lábak hátrafelé nyujtatnak, kitágulnak és így nyomást idéznek elő, ami a könnyű csónakot előbbre viszi. A csónak felső részén karikák, esattok stb. vannak, melyekre a vadász minden giz-gazt, nádat, bozótot stb. ernyőként odaköthet, a halász pedig a halkosarat és fogott halakat kötheti oda. Esős időben a bennülő a csónakhoz tartozó esőköpenyt magára huzza s így védve van. A csónak természetesen csak lassan mozog előre mindazonáltal óránként 4½ kilométernyi utat lehet vele tenni. Minthogy menés, vagy evezés közben a benne ülőnek mind a két karja szabadon marad, állítólag igen pompásan lehet vele vadászni, meg halászni is. A csónak 10 kilót nyom és a mi fő, használat után egy összehajtható, hogy alig foglal el számbavehető helyet.

„Szeretlek.” Sokat összeirtak már erről a szóról „szeretlek”, még többet beszéltek róla és hangoztatni fogják örökkön-örökké, a míg ez a világ világ marad és az utolsó fagygyuszájú eszkimópárt el nem hantolja az örök hideg hava. A szerelemtől sápadózó ifjakat bi-

zonyára érdekli az alábbi összeállítás, hogyan fejezi ki ezt a fogalmat huszonhárom nagy nyelven.

A magyar azt mondja :	Szeretlek.
A német:	Ich Liebe dich.
A francia:	Je vous aime.
Az angol:	I love you.
Az olasz:	Io t'amo.
A spanyol:	T'amo.
Az orosz:	Ljublju.
A hollandus:	Ik bemin.
A dán:	Jeg elsker.
A svéd:	Jag alskar.
A lengyel:	Kocham.
A török:	Szerejorum.
Az algiri arab:	Nehabb.
Az egyiptomi arab:	Nefaal.
A perzsa:	Daszt darem.
Az örmény:	Gezirem.
A hindus:	Men bolta.
Az annami:	Toiszuong.
A khinai:	Uo hi bien.

Nem ijedt meg.

— Ezt a sértést életével fogja megfizetni. — kiált egy orvos egy urra, a kivel összeszó-lalkozott.

— Sohse fenyegetődzék. Csak nem hiszi, hogy ön által fogom magam kezelteni?

A fegyelem.

— Miért nevetnek az emberek olyan örült módon, — kérdi egyik színházlátogató a másiktól.

— Hja, barátom, ezt a vigjátékot egy magas rangú miniszteri hivatalnok írta és meghívta összes alárendeltjeit.

Az természetes.

No hallja, János, mond az urnő inasának, a maga ügyetlensége már igazán kétségbeesítő! ... A szalonban eltörte azt a remek porcelán alakot, mely már háromszáz éves is elmúlt.

— Az természetes, nagysága, hogy minél vénebb valami, annál könnyebben törik.

A leghizelgőbb kritika.

X. barátunk olyan ragyogó, csillogó, káprázatos stílusban ír, hogy csak fekete szemüveggel lehet elolvasni.

Közgazdaság.

A trágya gondozása.

A trágya szaporításáról elmondtam már többször nézeteimet. Minden gazdának módjában áll tanya udvarának söpredékét, a galambduczok s baromfiokák trágyáját, kertjében, udvarában s szérűjén burjánzó gyomokat összegyűjteni s mindezen legelőbnyire kárba vesző becses növényi tápanyagokkal marhatrágyáját tetemesen szaporítani. De eltekintve ettől tanynánk külseje ezáltal csinyban nyerni fog, apró marhánk sok mindenféle betegségtől meg lesz mentve, kerti veteményeink megszabadítva a gyomoktól hálásabbak lesznek munkának ért s a lekaszált egyéb értéktelen növények nem fognak földjeinken terjedni.

Ez azonban csak egyik oldalát képezi a trágya kezelésnek. Nem kevésbé fontos feladata a gazdának kész trágyáját úgy gondozni, hogy legbecesebb részéből az illékony ammóniakból mentül kevesebb menjen veszendőbe. Ezen másik oldala a trágyakezelésnek annyira el van hanyagolva különösen kisebb gazdáinknál, hogy bátran állíthatjuk, hogy ilyen laisser faire-móddal trágyánk legalább 1/3 rész értékét elveszti. De nem menthető e tekintetben az uradalmak igen nagy része sem. Ezeknél találunk ugyan itt-ott kifalazott trágyagödröket, de ezzel korán sincs elégtéve az okszerű trágyakezelés kívánalmainak, sőt ha ezen gödrök az esővíz szabad befolyása ellen nincsenek megvédve, rosszabb szolgálatot tesznek a gazdának, mintha a trágyát a föld felületére rakná, mert a tulajdonságos nedvesség egyrészt kilugozza a trágyát, vagyis legbecesebb részeit a föld mélyébe leviszi, másrészt annak érését — rothadását — hátráltatja, illetőleg a benne levő tápanyagokat a növényektől hosszabb időre elvonja.

Altalában a trágyagödrök előnyei hátrányaival szemben a minimumra redukálódnak. Én csak egy előnyét ismerem, azt t. i. hogy oldalait sem a nap, sem a szél nem éri, tehát azok nem is száradhatnak ki, ellenben akik csak egyszer látta az igás jószág kinzását a kihordásnál, annak örökre elmegy a kedve a trágyagödrök készítésétől. Ezenkívül, miután csak egy be- és kijárója van, gyakran összetorlódnak a szekerek s egyik a másik miatt nem tud egyszerre rakodni.

A trágyának helyes gondozása abban áll 1. hogy azt a trágyadombon egyenletesen elterítjük s időnkint a czélből letapossuk, hogy meg ne penészedjék.

2. hogy legfeljebb egy lábnyi magas rétegben vékonyan 1—2 hüvelyknyire beszórjuk pernyével, jó földdel vagy leghelyesebben tőzgepporral, Mindahárom anyag azon fizikai tulajdonsággal bír, hogy az ammóniakat kisebb-nagyobb mértékben lekötí s elpárolgását megakadályozza s ezáltal trágyánk értékét tetemesen növeli.

3. hogy a trágyadombot sohasem hagyjuk kiszáradni, hanem folytonosan mérsékelt nedvességben tartjuk.

Sem a száraz, sem a túlmedves trágya erjedése nem folyhat szabályosan, az erjedetlen trágya tápanyagait pedig a növény fel nem veheti, addig tehát, míg az erjedési folyamat a földben meg nem indul, a trágya nem értékesülhet a gazda javára.

Elmaradottságunk e tekintetben annál feltűnőbb s elszomorítóbb, ha meggondoljuk, milyen tevékenységet fejt ki e részben a külföld. Csak egy példát hozok fel s ez a német birodalmi gazdasági egyesület kísérletezése. Tizenkét kísérleti állomáson analizálják legnagyobb alapossággal különféle stádiumban s különféle kezelési módon gondozott trágyát s ezen kísérletek által igyekeznek kiüheztetni, melyik kezelési rendszer fog leghelyesebbnek bebizonyulni. Ezen kísérletezés még több évre fog kiterjedni, mert ha ezen kérdés tisztába lesz hozva, át fognak térni a növényi termékek kísérletezésére, melynek alapul fog szolgálni a különféle képzelt trágyák alkalmazása. Ebből azt látjuk, hogy német szomszédaink az istálló trágyára fektetik a főszűrt s nem hagyják magukat félrevezetni azok által, kik nagy garral hirdetik műtrágyaikat óriási kulturnövényeinkre, kik nem áttallanak legnagyobb hűbaggal ország-világra kürtölni: »12—13-szoros termés csak műtrágyával érhető el.«

Én a higgadt magyar gazdáknak azt kiáltom: »becsüld meg istálló trágyádat, szaporítsd és kezeld azt a leirt okszerű módon.«
Nagyvárad, 1895. augusztus.

Rimler Pál.

A budapesti termény-tőzsde forgalma

1895. auguszt. 23.

Budapest, augusztus 25. I. Készáruüzlet. Buzát ma bőven kínáltak, a vételkedv csön des volt és szilárd irányzat mellett 40.000 q. hazai búzát 5 krral olcsóbb áron vásároltak.

Idegen búzában: szerb buza 5-57.

Rozs irányzata vevők tartózkodása folytán csön des, ára 5.25—5.32 frton Budapesten.

Tengeri irányzata változatlan és forgalom nélküli.

Arpa irányzata megszilárdult. Elkelt 0—0 frton.

Zab irányzata valamivel szilárdabb Elkelt 7.—6.82½/3 forinton.

Mai hivatalos jegyzék effektív árakban.

B u z a						
F A J	Minős. súly hektol.	100 kgr. ára		Minős. súly hektol.	100 kgr. ára	
		frttól	frtíg		frttól	frtíg
Bánsági — — uj	78	—	—	79	—	—
» — — uj	80	—	—	81	—	—
» — — uj	82	—	—	—	—	—
Tiszavidéki — uj	78	6.15	6.25	79	6.25	6.35
» — — uj	80	6.30	6.40	81	6.35	6.45
» — — uj	82	6.50	6.55	—	—	—
Pestvidéki — uj	78	6.10	6.20	79	6.20	6.30
» — — uj	80	6.25	6.35	81	6.30	6.40
» — — uj	82	6.45	6.50	—	—	—
Fejérmegyei — uj	78	6.10	6.20	79	6.20	6.30
» — — uj	80	6.25	6.35	81	6.30	6.40
» — — uj	82	6.45	6.50	—	—	—
Bácskai — — uj	78	—	—	79	—	—
» — — uj	80	—	—	81	—	—
» — — uj	82	—	—	—	—	—

II. Határidőüzlet. Amerika tegnap 1 1/2 centit árhanyatlást jelentett. Az időjárás és a vevők tartózkodók. Árak marokkói háborús hírekre 3-4 krral javultak. Később azonban 1-2 krral maradtak.
Előfordult kötések: buza őszre 6.25-6.26 frt
Előfordult kötések: buza őszre 6.25-6.26 frt
rozs őszre 5.36-5.40 frt, tengeri július-augusztusra 5.85-5.91 forint, tengeri augusztus-szeptemberre 5.55-5.57 frt, zab őszre 5.59-5.63 frt, káposzta-repeze augusztus-szeptemberre 9.35-9.45 forint.
Zárlatkor maradt: buza őszre 6.26-6.27 forint, rozs őszre 5.32-5.34 frton, tengeri júliusra-aug-ra ton, rozs őszre 5.86-5.87 frton, tengeri augusztus-szeptemberre 5.30-5.35 frton, zab őszre 5.61-5.63 frton, káposzta-repeze augusztusra-szeptemberre 9.40-9.45. forint.

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1895. augusztus 23-án.
Magyar aranyjárdék 4% — — — — 123.—
Magyar koronajárdék — — — — — 100.—
Magyar vasuti kölesön aranyban 4 1/2% — — — — 124.25

Magyar vasuti kölesön ezüstben 2 1/2% — — — — 103.50
Magyar keleti vasuti államkötvény 1876-ból — — — — 122.—
Magyar földterhermentesítési kötvény 4% — — — — 98.25
Italmérségi jog megváltási kötvény — — — — 101.25
Horvát-szlavon földterhermentesítési kötvény — — — — 98.75
Magyar nyerevény sorsjegy-kölesön — — — — 159.—
Tiszaszabályozási és szegedi sorsjegy kölesön — — — — 146.—
Osztrák járadék papirban — — — — — 101.—
Osztrák járadék ezüstben — — — — — 101.25
Osztrák járadék aranyban — — — — — 122.—
Osztrák korona járadék — — — — — 101.25
1860. osztr. államsorsjegyek — — — — — 155.50
Osztrák-magyar bankrészvény — — — — — 1060.—
Magyar hitelbank részvény — — — — — 487.25
Osztrák hitelintézet részvény — — — — — 401.25
Osztrák-magyar államvasuti részvény — — — — — 406.25
20 frankos arany (Napoleon'or) — — — — — 958.—
Német birodalmi márka — — — — — 89.10
London vista — — — — — 120.90
Paris vista — — — — — 97.80
20 márkás arany — — — — — 11.82

SZINKÖR NAGYVÁRADON.

Nagybérletszűnet. VI. Kisbérletszűnet.
Délután fél 4 órakor leszállított helyárrakkal:
A notredamei toronyőr.
Színmű.

Este fél 8 órakor rendes helyárrakkal bérletfolyamban
TOTO és TATA.

Nagy bérlet 114. sz. VI. Kis bérlet 14. sz.

Páros. Páros.

Holnap, hétfőn augusztus hó 26-án bérletfolyamban

Dióssyné-Handel Berta urnő utolsó vendégfelleptével:

A paraszt becsület.

Opera. Ezzel:

A szellemdús hölgy.

Vigjáték.

ÜZLET-MEGNYITÁS.

Van szerencsém t. vevőim és a n. é. közönség becses tudomására hozni, hogy **helyben a Szent-László-téren a „Fekete Sas“ szálloda épületében egy új**

a „PRÓFÉTÁHOZ“

czimzett üzletet nyitottam, melyben **mindennemű**

női divat, kézmű- és rövidárak,

vászon- és fehérneműek, valamint szabókellékek

a legkiválóbb minőségben s a legolcsóbb határozott árak mellett lesznek kaphatók.

Midőn ez alkalommal **immár 38 éve fennálló** cégem iránt a tisztelt vevőim által mindeddig tanúsított bizalomért hálás köszönetet mondok, kérem e bizalmat, — melyet kiérdemelni mindig törekedtem, — ez új vállalomra is kiterjeszteni.

Kiváló tisztelettel

Ifj. Kohn Sámuel.

205 0-4

Hirdetmény.

Van szerencsém a nagyérdemű **helybeli és vidéki** közönség és

kegyuradalmak

b. tudomására hozni, hogy

templom- és toronyjavításokat

valamint torony fedélzet újbolí vagy javítás, ugyszintén templom fedélzete **szindelyezve** vagy **vastemuzzel** való készítése, avult **toronyfák** kicserélése és ezeknek festése bármely színben, gazdasági épületek javítása vagy újbolí készítése a legpontosabban és a legjutányosabb árban számíttatnak.

Tekintve a sok költségtől megkímélem a tisztelt plébánia hivatalokat miután bármely magas tornyokat, **állás nélkül takarítom és renoválom** saját találmányom **hajóállás** segélyével, mely már több tornyoknál sikeresen és pontosan alkalmaztam, így tehát a szükséges állásokhoz a fa és deszkaanyagok nem alkalmazandók, ugyszintén az ezekkel járó munkálatok sok költsége megtakarítható. Továbbá elvállalok és pontosan teljesítek **régi nedves falak cze mentteli javítását járdá- és csatornák** készítését téglából és cze menttel; ugyszintén díszes **mozaik-járdákat és keramit** kikövezését **konyhákban és terraszokon.** Szóval minden e szakmába vágó munkálatokat pontosan és a legszolidabb árban; továbbá terv- és költségvetések elkészítését is a legnagyobb pontossággal elvállalom.

Kérem a n. é. közönség és kegyuradalmak becses pártfogását.

Maradok mély tisztelettel:

Pistay József,
építész.

208 2-3

Nagyvárad, Czinege-utca, 494. sz. (saját ház).

11080. rkp. sz. Nagyvárad város rendőrkapitányi hivatalától.
895.

Árverési hirdetmény.

A „Gazdasági és Iparbank“ Zöldfa-
utca 26 sz. a. levő kézi **zálogüzletében**
1895. évi szeptember hó 11-ik napján
d. e. 8 órakor árverés fog tartatni, mely
alkalommal 190 drb. zálogtárgy fog el-
adatni.

Az iparhatóság részéről az árverés-
nél a felügyeletet az 1881 évi XIV. tv.
cz. 17. §-a értelmében Mandel Ferencz
rhzitos fogja teljesíteni.

Arverési feltételek: a vételár azon-
nal lefizetése s a megvett tárgyak elvitele.

Az érdekeltek, illetőleg elzálogosítók
ezen árverésről azon figyelmeztetéssel
értessitetnek, hogy az árverés alá kerülő
tárgyak a rendőrkapitányi hivatal hirde-
tési tábláján s a kézizálogüzletnél kifüg-
gesztett jegyzékből megtudhatók.

Nagyvárad, 1895. augusztus 22-én

Ifj. Rimler Károly,

214 1-1

rendőrkapitány.

Vendéglő átvétel.

Van szerencsém a nagyérdemű közönséget értesíteni, hogy a

„BAZÁR“ vendéglőt
folyó évi szeptember hó 1-én átveszem.

Kérem egyidejűleg a n. é. közönséget, kegyeskedjék az elődöm iránt
tanúsított eddigi szives jóindulatával engem is megajándékozni; főtörekvésem
mindenkor oda irányul, hogy jó magyar konyha és az italok eddigi válto-
zatlan minősége által ezen bizalomra méltó legyek.

Teljes tisztelettel

Harsányi József,
vendéglős.

213 1-3

A kinevezendő polgári anyakönyvvezetőkhez!

A magas kormány rendeletéből értesültem, hogy minden anyakönyvvezetőnek, ki a házasságkötéseket teljesíti, ebbeli funkcióját az ünnepélyesség emelése céljából

magyar **ATTILA**-öltönyben

kell végeznie.

Ennek folytán bátor vagyok az igen t. környékbeli községi és körjegyző urakat, kiknek kinevezése már bevégzett tény — felkérni, miszerint ebbeli rendelményeikkel bizalmasan **hozzám fordulni kegyeskedjenek.**

Kiváló tisztelettel **NEUMANN M. SÁNDOR** NAGYVÁRADON,

(113) 2-10

Olaszi, Fő-utca, Bémer-tér, a „Magyar Király“ kávéház mellett.

Az Attila-öltöny ára legfinomabb minőségű posztóból a lelegegánsabb kivitelben **30 frttól 40 frtig.**

Fröhlich József

MÉZ- ÉS VIASZÁRU-ÜZLETE NAGYVÁRADON.

Ajánlom a Főt. kath. Plébános urak b. figyelmébe kitűnő minőségben és az egyház rendeletei szerint **valódi tiszta méhviaszból** készített templomi és egyéb viaszgyertyáimat.

Alapított 1835.

Elsőrendű valódi tiszta oltár-méhviaszgyertya 1 kgr. 3 frt.

Elsőrendű husvéti-méhviaszgyertya 1 kgr. 2 frt 60 kr.

Sárga oltár-méhviaszgyertya, a nagyheti egyházi szertartáshoz és gyászistentiszteletekhez 1 kgr. 2 frt 20 kr.

Másodrendű méhviaszgyertya 1 kgr. 2 frt.

Műviaszgyertya 1 kgr. 1 frt 60 kr.

Gyújtó viaszgyertya, nem csepegtet, 1 db 10 kr., 1 kgr. 2 frt.

Finom tömjén 1 kgr. 1 frt 20 kr.

Részletes árjegyzékkel kívánatra — bérmentve szolgálók. — Bármely fajta viaszgyertyámat, 5 kggramm mennyiségtől kezdve, bármely postaállomásra díjmentesen csomagolva, bérmentve szállítom.

Czégem számos előkelő kitüntetéssel és elismerő-levéllel rendelkezik.

Teljes tisztelettel

(44) 0-15

FRÖHLICH JÓZSEF.

Egy ügyes fiu tanulól fólvétetik.

gyító czelokra használva érvényre jut a víz minden alkotó része

Budapest, 1895. ápril 21.

Dr. Hankó Vilmos, s. k.

Orvosi tekintélyek egybehangzó nyilatkozata:

„. a bodoki Matild víz kitűnő hatással van az emésztő és légző szervekre. A köhögési inger, rekedtség, tüdőhurudt ugyancsak javulnak mellette. Verkeringési zavaroknál, epe-, vese- és scrofulosus bajoknál is nem egyszer tapasztaltott igen jó hatása. Étrendő italul és járványos időben ivóvíz helyett használva, megbecsülhetlen.“

Borral, cognakkal, gyümölcs-szirupokkal, vagy tisztán magában használva a »Matild« víz igazán pompás ital.

Árjegyzék és a víz leírása szívesen küldetik. Árak Nagyváradon üveggel együtt egy liter 17 kr., fél liter 13 kr.

Nagyváradú főraktár **Wurst József** fűszer- és csemege kereskedése: kapható továbbá minden ásványvíz-üzletben és nevezetesebb vendéglőben.

Hazafias tisztelettel 198 40-0

György József, forrás kezelője.

(Háromszékmegye) **Bodok** (Háromszékmegye.)

Tejeladás.

A nagyváradú I. sz. káptalani uradalom micskei gazdaságából naponként literes és félliteres bedugaszolt palackokban, kifogástalan minőségű, egészséges tej fog Nagyváradra a vevők részére beszállítani.

Megrendelést elfogad az uradalom központi irodája Barátok-utca 804. sz. a. s ugyanott az eladás feltételei is megtudhatók.

Szabó Ferencz,

(2) 0-36

uradalmi igazgató.

SZABÓ GYULA

Első nagyváradú gőz- és vizerőre berendezett műfestő és vegyészeti ruhatisztító intézete.

Nagyvárad, N.-Körös-utca 720. szám, saját ház.

Fiókvállalat Zöldfa-utca, „ZÖLDFÁ“ kávéházzal szemben.

Bátor vagyok a nagyérdemű közönség becses tudomására hozni, miszerint azon szerencsés helyzetbe jutottam, hogy **König K.** budapesti műfestő és vegytisztító-gyáros ur helybeli fiókvállalatának az összes raktáron levő munkáit és berendezéseit átvettem, abból kifolyólag üzletemet oly erővel gyarapítottam, hogy a legmagasabb igényeknek is megfelelhettek. Törekvésem odairányul, hogy a nagyérdemű közönség bizalmát és irányomban való pártfogását kiérdemeljem, ezért elhatároztam, hogy az eddigi árakból 30%-os engedménnyel fogom az eddig nélkülözött legsikeresebb festészet- és vegyészeti tisztításokat eszközölni.

Intézetemben vegyészeti tisztítanak, teljesen bontatlan állapotban: Uri- és fiúöltönyök, női- és gyermek-ruhák, mindennemű hímzett munkák, katonatiszti ruházatok mindennemű egyenruhák, egyházi ruhák, sálók, belépők, eszékék, szallagok, selyem- és bőrkefnyűk, napernyők, tollak, szarvasbőrnadrágok, színházi ruhák, csipke- és tunisz függönyök, szobaszőnyegek, butorszövetek.

Mіндеzen tárgyak gőzállali festéssel kívánatszerinti színre, mintaszerint a legsikeresebben festhetők. Félzör, satin, vagy creton kelmék a festés után a legdivatosabb mintanyomatokkal láthatók el.

Tájékoztásul alább jegyzem az egyes tárgyak vegyészeti tisztításáért számítandó árakat egy férfi-öltöny javítással 1 frt 50 krtól feljebb, tisztú (Peásevics) nadrág 70 kr., vászon nadrág 40 kr., blous 1 frt 50 krtól feljebb, napernyő 80 kr., kefnyű és nyakkendő 15 kr., csipke-függönyök tisztítva vagy butorhoz illően festve 30 krtól feljebb.

A szintársulat t. tagjai részére: férfi-öltönyök 1 frt 40 krtól, női ruházatok, alj és blous 1 frt 40 krtól feljebb, különleges darabok mélyen leszállított árban. A tisztított tárgy az átadás után azonnal használatba vehető. Előforduló gyászesteknél, ruhák haladék nélkül festetnek. Postai megrendelések gyorsan és pontosan eszközöltetnek. Árjegyzék kívánatra ingyen és bérmentve.

Nem mulasztom el a nagyérdemű közönségnek egyidejűleg az irántam tanúsított eddigi szíves pártfogását megköszönni s kérem továbbra is engem ebben részesíteni.

Teljes tisztelettel

SZABÓ GYULA,

ruha vegytisztító és műfestő.

(157) 14-20

Magyarország sok százra menő ásványvizei között

a „Gieshübl“ viznek egyetlen hasonmása!

BODOKI

„MATILD-FORRÁS“

rendkívül szénsavdus és páratlanul tiszta égvényes savanyúvíz.

Elsőrangú asztali- és üdítő ital

a melynél tisztább, egészségesebb és kellemesebb ásványvizet képzelné sem lehet.

Legújabb vegyelemezés: . . . a bodoki »Matild forrás« vize a legtisztább és legértékesebb égvényes ásványvizünk. Ható alkotó részei közül nátrínmbicarbónát- szénsavtartalmú jóval nagyobb, mint a hasonló természetű (gieshübl, radcini, preblai, bilini kron-dorfi, luh Margit stb.) vizeké. Ritka nagy szabad és félig kötött szénsavtartalmának s kitűnő kezelésének tulajdonítható, hogy a víz üledéket nem képez: gyó-